

ORMANLARIMIZA SON DARBE

FERRUH ATBAŞOĞLU*

6831 Sayılı Orman Yasasında değişiklik yapmak üzere hükümet tarafından hazırlanan son tasarrufların ormanlardan neleri götürüleceğini açıklamak için, ilgili maddelerin öncesine ve Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarına değinmek gerekir.

6831 Sayılı Orman Yasasınının 17. maddesinin 3. fıkrası 49 ve 99 yıllığına ormanlarda irtifak hakkı tahsis-izin konusunu içermekte iken, Anayasa Mahkemesinin [17.12.2002] tarihli kararı ile iptal edilmiştir.

Yasa maddesi şöyledir:

Madde 17/3 : [Turizm alan ve merkezleri dışında kalan Devlet ormanlarında kamu yararına olan her türlü bina ve tesisler için gerçek ve tüzel kişilere, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığınca bedeli karşılığı izin verilebilir. Bu izin süresi 49 yılı geçmez. Devletçe yapılan tesisler dışında kalan her türlü bina ve tesisler izin süresi sonunda eksiksiz ve bedelsiz olarak Orman Genel Müdürlüğü tasarrufuna geçer.

Ancak, işletmenin maksadına uygun faaliyet gösterdiği Orman Genel Müdürlüğüne belgelenecek hak sahiplerinin kullanma hakları, yer - bina ve tesislerin rayiç değeri üzerinden belirlenecek yıllık bedelle doksan dokuz seneye kadar uzatılabilir. Bu durumda, devir işlemleri bu uzatma sonunda yapılır. Turizm amaçlı tesisler için hak sahipleri adına tapuda irtifak hakkı tesis edilir.

İzin ve irtifak hakları amaç dışı kullanılamaz.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen bina ve tesislerin hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlarda veya hususi ormanlarda yapılmak istenmesi halinde Maliye Bakanlığının görüşü alınmaksızın Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilebilir. Bu takdirde, kullanım bedeli, süresi, yapılan bina ve tesislerin devri gibi hususlar genel hükümlere uygun olarak taraflarca tesbit olunur. [İptal edilen bu maddeye göre 49 ve 99 yıllığına kişi ve kurumlar lehine sağlanan irtifak hakkı ile ormanlar dolaylı yollarla özelleştirilmiş ve Anayasanın 169. maddesi delinerek ormanların mülkiyetinin kişilere, kurumlara devri sağlanmıştır.]

Bu madde, Anayasa Mahkemesince 17.12.2002 tarihinde iptal edilmiş olmasına rağmen, iptal edilen yasa yerine, [KAMU YARARI ADI ALTINDA] hükümet tarafından ormanların yok olmasına

yol açacak daha tehlikeli yeni bir tasarı getirilmiştir.

Tasarı metni şöyledir. [HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN]

ORMAN KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. – 31.8.1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 17 nci maddesinin Anayasa Mahkemesince iptal edilen üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

["SAVUNMA, ULAŞIM, ENERJİ, MADENCİLİK, HABERLEŞME, BARAJ, GÖLET, SU, PETROL, DOĞALGAZ, ÇÖP DEPOLAMA, ALTYAPI, SPOR TİF ALAN, ÖLÇÜM İSTASYONLARI SAĞLIK VE EĞİTİM GİBİ] öncelikli kamu yararı bulunan hizmetlerle ilgili her türlü yer, bina ve tesislerin Devlet ormanları üzerinde bulunması veya yapılmasının zorunlu olması halinde gerçek ve tüzel kişilere bedeli mukabilinde Çevre ve Orman Bakanlığınca izin verilebilir. Ancak, Devletçe yapılan güvenlik ve savunma tesisleri, karayolu, köy yolu, demiryolu, içme ve sulama depoları ile isale hatları kanalizasyon ve arıtma tesisleri, baraj ve göletler ile çöp depolama alanlarından bedel alınmaz. Bu izin süresi kırk dokuz yılı geçemez. Bu alanlarda Devletçe yapılmış olanlar dışındaki her türlü bina ve tesisler iznin sona ermesi halinde eksiksiz ve bedelsiz olarak Orman Genel Müdürlüğünün tasarrufuna geçer. Söz konusu tesisler Orman Genel Müdürlüğü veya Çevre ve Orman Bakanlığınca ihtiyacında kullanılabilir veya kiraya verilmek suretiyle değerlendirilebilir. Tahsis amaç ve şartlarına uygun olarak faaliyet gösteren hak sahiplerinin izin süreleri; yer, bina ve tesislerin rayiç değeri üzerinden belirlenecek yıllık bedelle doksan dokuz yıla kadar uzatılabilir. Bu durumda devir işlemleri uzatma süresi sonunda yapılır. Verilen izinler amaç dışında kullanılamaz.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen bina ve tesislerin hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlarda yapılmak istenmesi halinde Çevre ve Orman Bakanlığınca izin verilebilir. Bu takdirde kullanım bedeli, süresi, yapılan bina ve tesislerin devri gibi hususlar genel hükümlere uygun olarak taraflarca tespit edilir."]

Şimdi olayı iki yönü ile ele almak gerekir:

1 - Anayasa Mahkemesinin geniş bir gerekçe ile

iptal ettiği eski yasa hükmü ortadan kalkmış olmasına rağmen, aynı maddeyi daha vahim ve geniş bir şekilde gündeme getirip aynı yolda yine Anayasa'ya aykırı yasa çıkarmak, dolaylı olarak Anayasa'nın ihlalidir.

2- İşin esasına gelince: Bu madde hükmü ile ülkemizde, üniversite ve tasarıda yer alan diğer tesisleri kurmak için binlerce hektar boş Hazine arazisi dururken, bunlar görmemezlikten gelinerek, bir daha yerine konulmayacak olan ormanlarda değinilen tesislerin kurulması ormanların yok olmasını sağlayacak bir felaket yolunu açmaktan başka hiçbir anlam taşımaz.

Tasarıda yer alan hizmet türleri içinde [savunma-ulaşım-haberleşme gölet-su-sağlık] gibi hizmetler için kamu yararı söz konusu olabilir ve zaten bu gibi tesisler için irtifak hakkı kurulması doğal karşılanabilir.

Ancak, [Enerji-madencilik -doğalgaz-petrol-çöp depolama-alt yapı-sportif alan-ölçüm istasyonu-eğitim] gibi hizmetler üzerinde durmak gerekir.

Şöyle ki; ormanlar içinde enerji üretmek üzere santral kurulması halinde orman bitkilerinin ve sonunda ormanların nasıl yok olduğu herkesin bildiği vahim bir olay olduğu gibi, madencilik için verilen izinlerin sonunda yine ormanların nasıl tahrib olduğu tartışma götürmez bir gerçektir.

Doğalgaz ve petrol tesislerinin ormanlar içinde kurulması ya da bunların nakil hatlarının ormandan geçirilmesi, orman yangınları için açık bir davetiye ve ormanların ateşe atılmasından başka bir anlam taşımaz. Ormanlar içine doğalgaz ya da petrol depolamak, dağıtım tesisi kurmak, ormana yangın bombası yerleştirmekten farksızdır. Ülkemizde ormanlar dışında bir karış boş toprak kalmamış olmalı ki, bu tesislerin ormana kurulması yoluna gidilmektedir.

(Altyapı) ile neyin kastedildiği dahi belli değildir. Bu amacı bilinmeyen kapalı bir tahrip yoludur. Şöyle ki; altyapı denildiği zaman [su-elektrik-doğalgaz-telefon hatları, hatta kanalizasyon] dahi bu kavram içinde yer alabilir.

Kaldı ki; bedelsiz verilecek yerler içinde kanalizasyon açıkça belirtilmiştir. [Ormanda kanalizasyon ve arıtma tesisi kurmak, ormanları kimyasal silahla yok etmekten farksızdır.] Bu tasarı gerçekleştiği takdirde, sadece Türk kamuoyu değil, dünya kamuoyu dahi ayağa kalkacaktır. Bütün bu altyapı konularında ormanların tercih edilmesi ve bunların ormanlardan geçirilmesi halinde ormanlar, orman olmaktan çıkarılıp içinde yangın bombaları ve bakteri üretim merkezlerini de taşıyan yerleşim merkezi haline gelecektir. Anayasanın 169. maddesinin özelleştirmeye koyduğu engel bu

yolla aşılacak ve [ayırım yapılmaksızın her türlü tesis] ormanların içine yapılabilecektir. Bu yerleşim biçimi [KAMU YARARI] adı altında gerçekleştirilmek istenmektedir.

Ormanın dolaylı yollarla yok olması sonucunu getirecek olan bu düşüncenin [KAMU YARARI] kavramı içine yerleştirilmesi, dünya literatüründe yalnız bize özgü bir buluş olacaktır ve tasarımı hazırlayanlar her halde bundan gurur duyacaklardır.

Sportif alan, hangi amacı taşımaktadır. 20 000 kişilik stadyum yapılması mı, yoksa sportif alan adı altında ormanların içinde kimilerine yazlık serinleme alanlarının tahsisi mi amaçlanmaktadır? İster stadyum yapılsın, ister yan kuruluşlar oluşturulsun, hangisi olursa olsun istismara açık ve ormanların tahribine yol açacağı tartışmasızdır. Orman içinde bir stadyum kurulması, ya da profesyonel veya amatör spor kulüplerine ormanda tesis kurma hakkı tanıdığı takdirde, ayırım yapılamayacağına göre, tüm spor kulüpleri veya spor için yer arayan tüm kurumlar ormandan yer isteyecektir. Spor, elbette sağlıklı kuşaklar yetiştirmek için gereklidir. Ancak, tesislerinin kurulacağı yer ORMANLAR değildir.

Yalnız bu amaç için ormanlardan tahsis yapıldığı takdirde dahi, bitmek üzere olan ormanların en kısa sürede tükenmesi söz konusu olacaktır. Stadyum ya da spor tesislerine yer açabilmek için yapılacak yollar ve o yollardan geçecek binlerce insan ve aracın yaratacağı tahribatı ve çevre kirliliğini anlatmaya sanırım gerek yoktur.

Ülkemizde ölçüm istasyon yapılacak başka toprak parçası kalmamış ve bu tesislerin de ormanlarda kurulması zorunlu hale gelmiş olmalı ki, yine ormanların tahribine yol açacak bu tesisler için de ormanlara göz dikilmiştir.

Eğitim tesisleri en ilginç olanlardan biridir. Şöyle ki; Vakıf üniversitelere ormandan yer veren 4498 Sayılı özel bir yasa çıkarılmış ve bu yasa iptal edilinceye kadar vakıf üniversitelerine ormanlardan 54.000.000 m² yer verilmiş, bu yasa ile ormanlardan onbinlerce ağaç kesilip, beton yığınları oluşturulmuştur.

Bu yasa sürekli olarak ormanların yok olmasına sebep olması nedeniyle Anayasa Mahkemesince 13.09.2000 tarih ve 2000/14-21 sayılı kararla iptal edilmiştir. Anılan yasayı şimdi kamu yararı adı altında tekrar 17. maddenin içine yerleştirmek, dolaylı olarak iptal edilmiş olan 4498 Sayılı Yasayı da ihya etmek anlamını taşır. Buradaki amaç da şudur: Evvelce anılan yasa uyarınca ormanlardan onbinlerce ağaç kesilerek, yerine beton ve taş yığınları kurularak oluşturulmuş toplam 54 000 000 m²'yi bulan bazı holdinglere ait binaları, kampüsle-

ri yine sahiplerine mal etmek ve geçmişteki tahribatı yasal hale getirmek.

Kaldı ki; bu tasarı gerçekleşirse eğitim adı altında yeni tahsislere kapı açılarak, memleketin binlerce hektar boş arazisi bir tarafta dururken yine ormanlardan onbinlerce ağaç kestirilip, yeni kampüsler kurulmasını sağlamanın yolu da açılmış olacaktır.

Bir üçüncü dünya savaşına ya da nükleer silah kullanılmasına gerek yok, bu yollar izlendiği takdirde, ülkemiz en kısa sürede çölleşecek ve bu güzel topraklar yaşanmaz hale gelecektir. Yazık yazık, çok yazık!

Eğitim herkesin benimsemesi gerekli, ülkenin en büyük gereksinimidir. Ancak, eğitim kurumlarının binalarının yapılacağı yer **ORMANLAR DEĞİLDİR.**

Hazinenin binlerce hektar boş arazisi varken gelip mutlaka asırlık çamları, çınarları yok edip ormanları taş yığınları ile doldurmak, anlaşılması ve anlatılması zor bir olgudur. Oysa, Vakıf Üniversitelere tahsis edilecek binlerce hektar boş Hazine arazisinin varlığı karşısında ormanlarda yer tahsisinin kamu yararı ile ilgisi olmadığı saptandığı için Anayasa mahkemesi iptal kararı ile bu yolu kapatmıştır. Şimdi bu yol yeniden açılmak istenmektedir.

Bu tasarının en tehlikeli ve korkunç bölümü **[ORMANDA ÇÖP DEPOLAMAK]** tır.

Dünyanın hiçbir ülkesinde orman ve çöplük kelimeleri yan yana getirilmemiş ve kullanılmamıştır. **[ORMANDA ÇÖP DEPOLAMAK]** ve bunu **KAMU YARARI** ile izah etmek yepyeni bir hizmet anlayışıdır.

Tüm dünya ulusları ormanları korumak ve yaşatmak için ormandan geçen araçlardan, bir meyve kabuğunun veya sigara paketinin atılmasını dahi suç sayıp, kabul etmezken, bizim ülkemizde ise, ormanlarda çöp depolamak gibi yeni bir hizmet şekli oluşturulması, anlaşılması ve anlatılması çok zor ve kabulü olanaksız, ülke sevgisi ve hizmet kavramları içinde yer alması olanaksız bir olgudur.

Çevrenin ve EKO sistemin korunması için 1992'de Rio'da, bizim de katılıp kabul ettiğimiz Rio Deklarasyonunun 3,4 ve 5. maddeleri şöyledir:

[Madde 3 : EKOSİSTEMİN korunması ve iyileştirilmesi amacıyla tüm devletler global ortaklık ruhu ile hareket edecektir. çevreye zararda farklı katkıları olan ülkelerin ortak, ancak farklı sorumlulukları vardır.

Tüm insanlığın daha yüksek bir yaşam standardına kavuşabilmesi ve kalkınmanın sürdürülebilmesi için devletler çevreye zarar veren tüketim,

üretim tarzlarını terketmeli ve uygun, nüfus politikalarını teşvik etmelidir. Bilimsel ve teknolojik bilgi alışverişi ile kalkınmada işbirliği güçlendirilmelidir.

ÇEVRE sorunlarını da vurgulayan, tüm ülkelerde ekonomik gelişme ve sürdürülebilir kalkınmayı getirecek uluslararası, açık ekonomik sistemin teşvikinde işbirliği yapılmalıdır.

Madde 4 : DEVLETLER, çevreye zarar veren ve kirlilik kurbanlarına karşı telafiyi öngören ulusal yasalarını geliştirecektir. Çevreyi ve insan sağlığını tehdit eden atıkların bir başka ülkeye transferi ve dökülmesine karşı önlem almada tüm devletler işbirliği yapmalıdır.

Madde 5 : BAŞKA devletlere de zarar verecek ulusal çevre felaketleri veya olağanüstü durumlar hakkında ilgililer derhal uyarılacak, uluslararası topluluk bir faciaya sahne olan ülkeye yardım konusunda elinden geleni yapacak.]

İşte; tüm dünyanın ve bizim de kabul ettiğimiz Rio Deklarasyonuna gerçeklere, doğa bilimene, ekolojiye, ülke coğrafyasına, doğa sevgisine ters bir düşüncenin hizmet olarak sunulması da, dünyanın hiçbir ülkesinde rastlanacak bir olay değildir.

Kanımcı bu tasarı doğmadan ölmüş bir tasarıdır.

Ne hukuka, ne adalete, ne ülke coğrafyası ve ülke gerçeklerine uygun düşmeyen bu tasarının gerçekleşeceğine inanmak olanaksızdır.

Yukarıda açıkladığım ormanlarda kurulması düşünülen (tesisler), Ülkemiz ormanlarını (Kamu Yararı) adı altında yok etme yoludur.

Kamu yararı (**ORMANLARIN KORUNMASINI, YAŞATILMASINI, GELECEK KUŞAKLARA YAŞANIR BİR ÜLKE BIRAKILMASINI**) zorunlu kılan bir kavram olmak gerekir.

Tasarıya baktığımız zaman değinilen konularda izin ve irtifak hakkı tanınması, ülke coğrafyasının, ekolojik dengenin mahvına sebep olacak niteliktedir. Sonuçları (felaket) kelimesi ile anlatılabilecek olguları kamu yararı diye tanımlamak, kökten yanlış, çarpık, iyi niyet kavramı içinde yer alması olanaksız bir düşünce tarzıdır.

BU TASARIDAN KESİNLİKLE VAZGEÇİLMELİDİR.

AKSİ HAL, YASA YOLU İLE ÜLKE COĞRAFYASINA VERİLECEK EN BÜYÜK ZARAR OLACAK VE NE GELECEK KUŞAKLAR NE DE TARİH BU YANLIŞI AFFETMEYECEKTİR.

* YARGITAY 20. Hukuk Dairesi Başkanı